

Inhoudsopgave

Inleiding

Hoofdstuk 1

Tijdelijk, definitief of gewoon met vakantie

- 1.1 Spanje 2008.
- 1.2 Oppervlakte
- 1.3 Inwoners
- 1.4 Staatshoofd en staatsvorm
- 1.5 Geografische indeling
- 1.6 Toerisme
- 1.7 Taal
- 1.8 Afstanden binnen Spanje
- 1.9 Tijdsverschil

Hoofdstuk 2

Verhuizen naar het buitenland is emigreren

- 2.1 Algemeen
- 2.2 Er is veel te doen
- 2.3 Een postadres
- 2.4 Een "Número de Identificación de Extranjero" (NIE)
- 2.5 Een "Tarjeta de Residencia"
- 2.5 U gaat niet alleen
- 2.6 Verzekeringen
- 2.7 Gezondheid
- 2.8 De belastingdienst
- 2.9 Onderwijs voor kinderen
- 2.10 Uw huidige woning
- 2.11 Belangrijke papieren
- 2.12 Verklaring van goed gedrag
- 2.13 Huisdieren
- 2.14 Uitkeringen
- 2.15 Geld
- 2.16 Telefoon
- 2.17 Verhuizen

Hoofdstuk 3

Werken in Spanje

- 3.1 De Ambassade
- 3.2 Verblijfplaats
- 3.3 Een werkvergunning
- 3.4 Uw diploma's
- 3.5 Werken in Spanje
- 3.6 Arbeidsrecht
- 3.7 Sociale voorzieningen

Hoofdstuk 4

Enkele verdragen tussen de landen waarin we wonen

- 4.1 EU
- 4.2 EVA
- 4.3 EER

Hoofdstuk 5

Op zoek naar werk

- 5.1 Verblijfskaart
- 5.2 Hoe vind je werk?
- 5.3 Vanuit Nederland
- 5.4 Vanuit Spanje
- 5.5 Via EURES
- 5.6 Via INEM
- 5.7 Particuliere arbeidsbemiddelingbureaus en INEM
- 5.8 Via de Pers
- 5.9 Een eigen onderneming

Hoofdstuk 6

Sociale rechten en plichten

- 6.1 Uitkeringen
- 6.2 Nederlandse uitkeringen
- 6.3 Nederlandse uitkeringen in Spanje
- 6.4 Welke sociale verzekeringen heeft Spanje?

Hoofdstuk 7.

Belangrijke (e-mail) adressen

- 7.1 Ambassades
- 7.2 ANWB
- 7.3 Belastingdienst
- 7.4 Beroepsorganisaties
- 7.5 Consulaten
- 7.6 Dagbladen
- 7.7 Diploma erkenning
- 7.8 Scholing
- 7.9 Verblijfsdocumenten
- 7.10 Werk
- 7.11 Diversen

Hoofdstuk 8

Verzekeringen

- 8.1 Algemeen
- 8.2 Ziektekosten
 - 8.2.1 Ziekenfonds
 - 8.2.2 De E111 voor niet-inwonenden
 - 8.2.3 De E121 voor mensen die permanent verblijven.
- 8.3 Particuliere ziektekostenverzekering
- 8.4 Buitenlanddekking
- 8.5 Reisverzekeringen
- 8.6 Een annuleringsverzekering
- 8.7 De medische verzekering
- 8.8 De bagageverzekering

Hoofdstuk 9

Vervoer.

- 9.1 Met de auto
 - 9.1.1 Bijzondere verkeersregels
- 9.2 Met de trein
- 9.3 Met de bus
- 9.4 Met het vliegtuig

Hoofdstuk 10

Het huren van een woning

- 10.1 Het huren van een huis
- 10.2 De verlenging tot 5 jaar
- 10.3 Het huurcontract
- 10.4 Verhuur aan toeristen
- 10.5 Huurbelasting voor de eigenaar
- 10.6 Inschrijven bij instanties
- 10.7 Water
 - 10.7.1 De waterrekening
- 10.8 Elektriciteit
 - 10.8.1 De elektriciteitsrekening
- 10.9 Butaangas
- 10.10 Telefoon
 - 10.10.1 Belangrijke telefoonnummers
 - 10.10.2 De telefoonrekening

Hoofdstuk 11

Officiële feestdagen

- 11.1 Nationale feestdagen
- 11.2 Regionale feesten

Hoofdstuk 12

Stel dat je terug wilt (of moet) naar Nederland

- 12.1 Omgekeerde volgorde
- 12.2 Huisvesting
- 12.3 Inkomen
- 12.4 Uitkeringen

Inleiding

WerkeninSpanje.nl richt zich in het bijzonder op een doelgroep van mensen tussen de 18 en 40 jaar, die willen werken in Spanje. WerkeninSpanje.nl voorziet in een grote behoefte aan gerichte informatie voor deze doelgroep waarin bestaande instanties en organisaties (nog) te weinig voorzien. We richten ons daarbij in eerste instantie op mensen die weinig of niets weten over het land zelf en hoe ze te werk moeten gaan bij de zoektocht naar een leuke baan en/of huisvesting in Spanje. Wij proberen iedereen, ongeacht zijn of haar voorbereiding of doel, duidelijk en overzichtelijke informatie in één boekje te kunnen geven, over alle aanverwante zaken van emigratie, werken en wonen in het Spanje.

WerkeninSpanje.nl handelt als een informatieve ondernemer. We laten ons inspireren tot nieuwe activiteiten, door ontwikkelingen in de maatschappij. We stellen voor onszelf de eis dat deze activiteiten doelgericht, planmatig en financieel verantwoord in de markt worden gezet. Daarnaast willen we, samen met organisaties die zich betrokken voelen, een netwerk creëren van gezamenlijke kracht, draagvlak en op elkaar aansluitende voorzieningen.

Hoofdstuk 1

Tijdelijk, definitief of gewoon met vakantie

Werkeninspanje.nl gaat er van uit dat u hebt besloten om naar Spanje te verhuizen. Het maakt niet uit of u dit tijdelijk wilt doen, bijvoorbeeld voor een vakantiebaan, of dat om daar een heel nieuw bestaan op wilt bouwen.

Met dit boekje kunt u uw plannen ondersteunen en werkelijkheid laten worden. U hebt voor dit plan een schat aan informatie in handen waarin u alleen maar hoeft te bladeren om te weten hoe u moet handelen in bepaalde situaties.

Maar ook als u geen plannen voor een volledig bestaan in Spanje heeft, hopen wij toch dat u veel nuttige informatie vindt. Bijvoorbeeld voor een vakantie.

Als eerste beginnen we met een algemene informatie over Spanje.

1.1 Spanje 2008.

Het jaar 2004 is voor Spanje een Heilig jaar, "Año Xacobeo".

Bovendien is 2004 het jaar van Salvador Dali, ofwel "Año Dalí".

Salvador Dali was een Spaans schilder, tekenaar, etser, filmer, fotograaf, ontwerper van juwelen, meubels, decors en kostuums voor [ballet](#) en [film](#). Naast dit alles was hij ook nog schrijver van filmscenario's en romans.

1.2 Oppervlakte

Spanje en Portugal worden vanuit de geschiedenis ook wel het Iberische Schiereiland genoemd.

Spanje ligt in het zuidelijkste deel van Europa en heeft een oppervlakte van 505.955 km².

Hiervan is 493.484 km² gelegen op het schiereiland, 4.992 km² op de eilandengroepen van de Balearen (in het oosten w.o. Ibiza) en 7.447 km² op de Canarische Eilanden (w.o. Tenerife). De Canarische eilanden liggen tegenover de kust van Afrika.

In het noorden van Marokko liggen twee steden, Ceuta en Melilla, die ook bij Spanje horen. Het onderste puntje van Spanje ligt maar 14 kilometer van het Afrikaanse continent (De Straat van Gibraltar). Links van Spanje ligt de Atlantische Oceaan en rechts de Middellandse Zee.

1.3 Inwoners

Er wonen in Spanje gemiddeld 80 inwoners per m², dus heeft Spanje bijna ongeveer 40,5 miljoen inwoners. Maar het gemiddelde geeft niets aan van de spreiding van de bewoners. Het binnenland is namelijk zeer dun bevolkt, op de grote steden na. De kustgebieden worden steeds dichter bevolkt. De bevolkingsdichtheid ligt onder het gemiddelde van de EU.

1.4 Staatshoofd en staatsvorm

Tot 22 november 1975 was Spanje een dictatuur onder (generaal) Franco.

Tot op heden is Spanje een Monarchie onder koning Juan Carlos.

De grondwet van Spanje stamt uit 1978 en Spanje is staatsrechtelijk een parlementaire monarchie, gevormd door socialisten, democraten en een koning).

In de hoofdstad Madrid zijn de regering en de Koning gevestigd, net als de eerste en tweede kamer en de rechtsprekende macht ("Trias Politica"). Madrid is dus een echte kapitaal.

1.5 Geografische indeling

Spanje bestaat uit zeventien autonome gemeenschappen en twee steden (Ceuta en Melilla), die elk een eigen autonomiestatuut hebben. Via de grondwet heeft elke autonome gemeenschap regeringsbevoegdheden.

De opbouw van de autonome gemeenschappen en de daarbij behorende 50 provincies is als volgt;

Autonome gemeenschap:	Provincie
Andalusië:	Almería
	Cádiz
	Córdoba
	Granada
	Huelva
	Jaén
	Málaga
Sevilla	
Aragón:	Huesca
	Teruel
	Zaragoza
Balearen:	Balearen
Baskenland:	Álava
	Guipúzcoa
	Vizcaya
Canarische Eilanden:	Las Palmas
	Santa Cruz de Tenerife
Catalonië:	Barcelona
	Girona
	Lleida
	Tarragona

Cantabrië:	Cantabrië
Castilla-La Mancha	Albacete Ciudad Real Cuenca Guadalajara Toledo
Castilla y León ;	Ávila Burgos León Palencia Salamanca Segovia Soria Valladolid Zamora
Extremadura:	Badajoz Cáceres
Galicië:	A Coruña Lugo Ourense Pontevedra
La Rioja:	La Rioja
Madrid:	Madrid
Murciastreek:	Murcia
Prinsdom Asturië:	Asturië
Navarra:	Navarra
Valenciaanse Gemeenschap:	Alicante Castellón Valencia
(De stad) Ceuta	
(De stad) Melilla	

1.6 Toerisme

Spanje staat voor veel mensen bekend als vakantieland met veel zon en strand. Voor de zon en het strand zijn de gebieden Valencia, Andalusië en Catalonië het meest geschikt voor dit soort toerisme.

Ook de Balearen (w.o. Ibiza) en de Canarische Eilanden staan bekend om hun stranden, watersport en (nachtelijke) uitgaansmogelijkheden.

Het binnenland van Spanje, vooral Aragón, Castilla Y León, Castilla-La Mancha en Extremadura, heeft veel historische steden, monumenten en een rijke gastronomie.

Galicië, Asturië, Cantabië en (Spaans) Baskenland staan vooral bekend als het "Groene Spanje", waar meer sport-, natuur- en plattelandstoerisme plaats vindt.

La Rioja, Madrid, Murcia en Navarra vertegenwoordigen vooral veel van de Spaanse cultuur.

1.7 Taal

In heel Spanje wordt Spaans gesproken. Daarnaast wordt er ook Catalaans in Catalonië, het Galicisch in Galicië, het Baskisch in het Baskenland en het Valenciaans in de Valenciaanse Gemeenschap gesproken. Al deze talen zijn officieel door de Spaanse overheid erkend.

1.8 afstanden binnen Spanje

De site www.campsa.es is een soort routeplanner van Spanje. Hier kunt u de route en het aantal kilometers van plaats tot plaats uitrekenen.

1.9 Tijdsverschil

De tijd is het gehele jaar gelijk aan Nederland, behalve op de Canarische Eilanden. Daar is het het hele jaar één uur vroeger.

Hoofdstuk 2

Verhuizen naar het buitenland is emigreren

Als eerste beginnen we met een algemene informatie over emigreren. In dit hoofdstuk vindt u alle zaken waar u minimaal aan moet denken, voordat u in het vliegtuig, auto, trein of verhuiswagen stapt. Ook als u maar tijdelijk naar het buitenland vertrekt.

2.1 Algemeen

Zoals gezegd, als u gaat emigreren valt er veel te regelen.

Emigreren is niet alleen maar weggelegd voor een kleine groep ondernemende Nederlanders. Meestal denk je bij het woord emigreren aan landen als Australië, Canada of Nieuw-Zeeland. Iemand uit Almelo die besluit om even verderop, net over de grens in Duitsland wil gaan wonen, of iemand uit Utrecht die in België gaat wonen is uiteindelijk ook een emigrant. Emigreren betekent dat je in een ander land gaat wonen. Welk land dan ook.

Verhuizen naar Spanje is een groot avontuur. Een nieuwe omgeving, klimaat, cultuur, andere gewoonten en andere regels.

2.2 Er is veel te doen

Voordat u naar Spanje vertrekt, om er te gaan wonen en werken, moet u een veel zaken hebben geregeld. Als eerste moet u beschikken over een geldig paspoort of identiteitskaart. Ook moet u, voor dat u vertrekt, uw financiële zaken afhandelen met de belastingdienst. En zo is er nog veel meer te doen.

Nog meer dan bij een verhuizing binnen Nederland, doet u er verstandig aan om op tijd te beginnen met de voorbereiding van uw verhuizing naar Spanje.

Tip: Informeer wat uw werkgever voor u kunt doen, voordat u met het regelen van onderstaande zaken begint. Ook andere organisaties kunnen u bij veel zaken helpen.

Als u de onderstaande zaken heeft geregeld, bent u niets vergeten!!

2.3 Een postadres

Omdat u de eerste periode misschien nog wat zaken in Nederland moet afhandelen is het makkelijk om in Nederland en postadres te hebben. Dit kan bij een familielid, vriend of kennis, die u machtigt om een aantal zaken voor u waar te nemen. Bijvoorbeeld voor de afhandeling van uw belastingzaken, tegoeden of schulden, jaaropgaven of andere (financiële) zaken. Hierdoor kunt de verschillende instanties u gemakkelijker en sneller bereiken. Bovendien kan het nuttig zijn om hier kopieën van belangrijke papieren achter te laten.

2.4 Een “Numero de Identificación de Extranjero” (NIE)

In Spanje geldt een identificatieplicht. U dient zich te allen tijde te kunnen identificeren.

Als u in Spanje wilt verblijven om te werken, of een andere sociale of economische reden, dan heeft u als buitenlander een identificatienummer nodig. Dit heet een “Numero de Identificación de Extranjero” ofwel NIE. Dit persoonsgebonden nummer heeft u onder andere nodig voor uw verblijfsvergunning (zie 2.5 hieronder)

U kunt dit nummer aanvragen met een aanvraagformulier dat u kunt downloaden vanaf de site van het “Comisaria General de Extranjería y Documentación”, www.mir.es/extranje/extregcomunitario.htm (zie hoofdstuk 8).

2.5 Een “Tarjeta de Residencia”

Nederlanders mogen Spanje vrij in (dus zonder verblijfsvergunning) en zich er vrij verplaatsen en verblijven, zolang men een geldig paspoort of identiteitskaart heeft.

Indien u langer dan 3 maanden in Spanje wilt verblijven heeft u een verblijfsvergunning nodig, tenzij u in Spanje als zelfstandige, student of in loondienst van een Nederlands bedrijf bent. Dit geldt ook voor familieleden, zijnde de ouders en schoonouders, echt(en) en kinderen onder de 21 jaar.

Bij een verblijf van 3 maanden tot een jaar krijgt u een verblijfsvergunning die net zo lang geldig is als uw verblijf. Als u langer wenst te blijven krijgt u een verblijfsvergunning van 5 jaar. Deze kunt u bij verloop tekens laten vernieuwen.

Een dergelijke verblijfsvergunning heet “Tarjeta de Residencia”. Een verblijfsvergunning kunt u via de ambassade of de consulaten (zie hoofdstuk 3 en 7) van Spanje aanvragen.

Voor de aanvraag neemt u het ingevulde aanvraagformulier mee, 3 pasfoto's in kleur met witte achtergrond en uw paspoort of identiteitskaart. (E-mail-) Adressen waar u het aanvraagformulier kunt opvragen vindt u op de website van Comisaria General de Extranjería y Documentación”, www.mir.es/extranje/extdonde.htm (zie hoofdstuk 8). Het aanvraag formulier kunt u downloaden vanaf www.mir.es/extranje/extregcomunitario.htm

U ontvangt uw verblijfsvergunning binnen 3 maanden na uw aanvraag.

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft een boekje met adressen van deze instanties. Dit boekje heet BOB (Buitenlandse Zaken Oranje Boekje) en is verkrijgbaar bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken: tel. 070-3484660. BOB is ook op Internet te raadplegen op Internet: <http://bob.minbuza.nl>.

In BOB vindt u (e-mail) adressen en nummers van de Nederlandse vertegenwoordigers en instanties in Spanje. In hoofdstuk 7 en 8 hebben wij ook een aantal van deze instanties opgenomen.

2.5 U gaat niet alleen

De leden van uw gezin mogen met u mee, of later over komen. Onder uw gezin worden verstaan uw ouders en schoonouders, uw echtgeno(o)t(e) en uw kinderen tot 21 jaar. Oudere kinderen tellen alleen mee indien zij nog (financieel) afhankelijk van u zijn. Zij hebben allemaal recht op een verblijfsvergunning die net zo lang geldig is als uw kaart. Ook zij hebben het recht om in Spanje te werken. Daarnaast moeten kinderen worden toegelaten tot het basis-, voortgezet- en beroepsonderwijs van Spanje. Ook hebben zij recht op dezelfde studiebeurzen als de andere inwoners van Spanje.

Let op: alle minderjarigen moeten een eigen "Tarjeta de Residentia" hebben.

Als uw familieleden niet uit de EER komen hebben zij altijd een (gratis te verkrijgen) visum nodig.

2.6 Verzekeringen

Een reisverzekering loopt meestal ook na 3 maanden af. Bovendien bent u met een reisverzekering niet verzekerd als u werkt.

Als u langer dan 3 maanden naar Spanje gaat is uw lopende ziektekostenverzekering of inschrijving in het ziekenfonds niet genoeg om alle eventuele ziektekosten te dekken. Meestal is maar een gedeelte van de kosten verzekerd.

Als u via het ziekenfonds verzekerd bent en u blijft minder dan drie maanden in het buitenland, dan kunt u in het buitenland aanspraak maken op het Nederlandse ziekenfonds. Hiervoor moet u voor uw vertrek een zogeheten E-111 formulier aanvragen bij uw ziekenfonds.

Wanneer u in Spanje voor langere tijd werkt, valt u onder de Spaanse sociale zekerheid, waaronder het Spaanse ziekenfonds. Uw werkgever is verantwoordelijk voor uw inschrijving in de Spaanse sociale zekerheid instanties.

2.7 Gezondheid

Bij de GG&GD kunt u navragen of het verstandig is om u in te enten tegen ziekten.

Indien u gebruik maakt van medicijnen is het verstandig om extra medicijnen mee te nemen. Om problemen aan de grens te voorkomen kunt u uw arts of apotheker om een verklaring vragen, dat u deze medicijnen nodig heeft. Bovendien kunt u uw huisarts en tandarts vragen om (een kopie van) uw dossier. Dit is vooral van belang als u een grotere hoeveelheid medicijnen meeneemt. Indien u niet met eigen vervoer gaat is het van belang dat u de medicijnen bij u houdt. Als u op uw bestemming bent aangekomen is het verstandig om na te gaan bij welke huisarts, tandarts of ziekenhuis u terecht kunt. Indien u (een kopie van) uw medische dossier meeneemt, kunt u dit gelijk overdragen aan de huisarts of tandarts. Sommige landen eisen zelfs een gezondheidsverklaring waarin staat dat u niet bent besmet met TBC of HIV.

2.8 De belastingdienst

U hoort belasting te betalen in het land waar u inkomsten heeft. In het Spanje krijgt u te maken met (Europese) belastingverdragen. Dit is om te voorkomen dat u dubbele belasting betaald en het kan zelfs zijn dat u belastingvrijstelling van de Nederlandse belastingdienst krijgt. Het is voor de Nederlandse inkomstenbelasting (IB), vermogensbelasting (VB) en de heffing premie volksverzekeringen van belang waar u woont. Als u inkomsten vanuit Nederland blijft ontvangen moet u belasting in Nederland blijven betalen.

De hoofdregel (met tal van uitzonderingen) is dat inkomsten uit arbeid belast zijn in het land waar u werkt. Als u geen inkomsten vanuit Nederland meer heeft, kunt u uw belastingzaken met de Nederlandse belastingdienst afsluiten. Daarom kunt u het beste contact opnemen met de belastingdienst om de laatste lopende zaken af te handelen. Als u niet meer in Nederland woont, betaalt u alleen belasting over de inkomsten die u (nog) vanuit Nederland ontvangt. Om al deze zaken te regelen kunt u een F-biljet aanvragen bij de belastingdienst (0800-0543).

Voor landen waarmee geen belastingverdrag is gesloten, geldt het Besluit Voorkoming Dubbele Belasting 1989 (ofwel artikel 38 lid 2 AWR).

2.9 Onderwijs voor kinderen

De leerplicht in Spanje geldt voor kinderen van 6 tot 16 jaar.

Kinderdagverblijven in Spanje heten: "Escuelas Infantil" en deze zijn geschikt voor kinderen van 0 tot 6 jaar. Deze kinderdagverblijven worden beschouwd als de eerste stap in het onderwijssysteem en vormen een soort kleuteronderwijs. Dit kan via diverse openbare scholen maar Spanje heft ook veel privé scholen.

Het schooljaar loopt van september tot eind juli.

Indien uw kinderen mee verhuizen, dan kunt u vanuit Nederland al veel informatie inwinnen over scholing in het buitenland.

Omdat scholing afhankelijk is van leeftijd en wensen, gaan we hier niet veel verder op in. Voor uitgebreide informatie die op uw situatie van toepassing is verwijzen wij u naar de volgende instanties; Edufax B.V., Stichting Nederlandse Onderwijs in het Buitenland (NOB), Internaat Bouwlust (internaat voor kinderen van ouders die naar het buitenland vertrekken en hun kinderen in Nederland een schoolopleiding willen laten volgen) en NACEE (Netherlands America Commission for Educational Exchange).

2.10 Uw huidige woning

En er valt nog veel meer te regelen. Uw huurhuis kunt u opzeggen of onderverhuren, als de woningcorporatie daar mee instemt.

Als u en koopwoning heeft kunt u deze verkopen of verhuren. Bij verhuur van uw koopwoning moet uw hypotheekhouder daar wel mee instemmen. Bovendien moet u al deze overeenkomsten goed op papier krijgen.

Vanuit Nederland kunt u misschien al een nieuwe woonruimte regelen in land van bestemming. Dan kunt u eventueel al adreswijzigingen maken en versturen. Van de zaken waar u geen gebruik meer van maakt kunt u het lidmaatschap of abonnement opzeggen.

U kunt zich ook al uitschrijven uit het bevolkingsregister.

In hoofdstuk 11 gaan we uitgebreid in op het huren van een huis in Spanje.

2.11 Belangrijke papieren

Als u aan alle bovenstaande zaken hebt gedacht, dan kunt u uw vervoer gaan regelen.

Let er ook op dat uw reispapieren (zoals paspoort) nog geldig zijn. Sommige landen eisen dat uw paspoort bij aankomst nog minimaal een half jaar geldig is. In Spanje moet uw paspoort of identiteitskaart tijdens uw verblijf geldig zijn.

2.12 Verklaring van goed gedrag

In sommige landen heeft u een verklaring van goed gedrag nodig. Deze kunt u afhalen, als u zich natuurlijk goed heeft gedragen (!?) in de gemeente waar u staat ingeschreven.

Voor emigratie naar Spanje is dit in principe niet nodig.

2.13 Huisdieren

Om uw huisdieren mee te mogen nemen hebt u een gezondheidsverklaring (niet ouder dan 10 dagen) nodig en bewijs van inenting tegen hondsdolheid. Deze moet minimaal één maand oud zijn en maximaal één jaar oud zijn. Daarnaast moet uw huisdier minimaal al 3 maanden in uw bezit zijn.

Vanaf juli 2004 wordt bij het inenten van de huisdieren een Europees dierenpaspoort afgegeven dat in alle EU landen geldig is en dat alle andere documenten vervangt.

Uw huisdier moet geïdentificeerd kunnen worden d.m.v. een naamplaatje, tatoeage of (geïmplanteerde) microchip.

In het Spaanse openbaar vervoer, soms ook in de taxi, worden ze geweigerd. Binnen de bebouwde kom moet u uw hond aanlijnen.

Bij het vervoer van een hond in de auto is de bestuurder verplicht om voldoende bewegingsvrijheid te behouden voor zowel zijn eigen veiligheid als die van de inzittenden. De dieren dienen zodanig gescheiden te worden gehouden dat zij geen gevaar opleveren (bijvoorbeeld d.m.v. een scherm of het vastzetten van het dier).

2.14 Uitkeringen

U dient er om te beginnen rekening mee te houden dat de sociale zekerheidsstelsels in de Europese Unie nog steeds aanzienlijk uiteenlopen: de lidstaten kunnen zelf besluiten wie onder hun wetgeving vallen, welke uitkeringen worden verstrekt en onder welke voorwaarden, hoe deze uitkeringen worden berekend en hoeveel premie hiervoor moet worden betaald.

Volgens de Europese wetgeving bent u in beginsel in niet meer dan een land tegelijk verzekerd: het land waar u werkt. U hebt recht op alle sociale verzekering uitkeringen - ziekte, zwangerschap, invaliditeit, pensioen - op dezelfde voorwaarden als de onderdanen van dat land. Ook moet u evenveel premie betalen als de onderdanen van het gastland.

2.15 Geld

U mag maximaal 6000 euro het land invoeren (en ook uitvoeren). Als u meer geld wilt meenemen dan dient u dit bij de grens aan te geven.

In Spanje betaalt men ook gewoon met euro's en de volgende euromuntstukken zijn in Spanje in omloop:

1 eurocent, 2 eurocent, 5 eurocent, 10 eurocent, 20 eurocent, 50 eurocent, 1 euro en 2 euro

De volgende eurobiljetten zijn in Spanje in omloop

5 euro, 10 euro, 20 euro, 50 euro, 100 euro, 200 euro en 500 euro.

2.16 Telefoon

U draait het internationale toegangsnummer 00, het landnummer 34, het volledige netnummer (zonder de eerste 0, dus beginnend met de 9) en het abonneenummer.

Als u "Collect Call" vanuit Spanje wilt bellen draait u: 9009 900 31

2.17 Verhuizen

Verhuizen kan op vele manieren. Voor sommigen is een rugzak genoeg en anderen hebben een vrachtauto nodig om alles te vervoeren. Ook hier zijn er weer vele mogelijkheden.

Doordat Spanje en "Schengen-land" is, is er vrij verkeer van goederen en personen. Hoewel je aan de Spaanse grens nog wel douaniers kunt aantreffen.

Als een Erkende Verhuizer de verhuizing uitvoert, valt de verhuizing onder de Algemene Voorwaarden voor Verhuizingen (AVvV). Deze voorwaarden houden onder andere in dat een verhuizing minimaal verzekerd moet zijn voor € 45.000,=. De AVvV zijn opgesteld in overleg met de consumentenbond.

Hoofdstuk 3 Werken in Spanje

Madrid ligt 1760 kilometer van Amsterdam.

3.1 De Ambassade

De Spaanse Ambassade van Nederland is in Madrid gevestigd. De ambassade wordt vertegenwoordigd door een aantal consulaten die in verschillende plaatsen in Spanje zijn gevestigd. Het hoofdconsulaat ("Consulat General") is in Barcelona gevestigd. De adressen van de ambassade en de verschillende consulaten staan vermeld in hoofdstuk 7 en 8.

Deze instanties hebben veel functies zoals het afgeven van identiteitskaarten, paspoorten, stembureau en zelfs notarisFunctionties. Daarnaast geeft de ambassade veel informatie over nationaliteit en burgerlijke stand.

3.2 Verblijfplaats

Als u in Spanje wilt werken heeft u daar ook een verblijfplaats nodig. Naast eten is een plaats om te wonen één van de eerste levensbehoeften.

U kunt voor de eerste periode natuurlijk in een tent of caravan op een camping gaan wonen, maar dat geeft u geen vaste woon of verblijfsplaats. Daardoor wordt het moeilijk om een aantal zaken te regelen, zoals een bankrekening.

Wij gaan er ook niet vanuit dat u gelijk een woning gaat kopen. De meeste mensen moeten daar eerst het geld voor gaan verdienen. In hoofdstuk 16 gaan we in op huren van een woning en alles wat daar bij komt kijken.

3.3 Een werkvergunning

U heeft geen werkvergunning nodig om in Spanje te mogen werken. Het enige dat u nodig heeft is een Spaans identificatienummer, het "Numero de Identificación de Extranjero" ofwel NIE (zie hoofdstuk 2), voor onder andere de Spaanse belastingdienst.

3.4 Uw diploma's

Voor uw beroepsuitoefening is het belangrijk dat Spanje uw diploma's erkent. In Nederland kunt u dit al uitzoeken.

Er zijn verschillende instanties die u hier een antwoord op kunnen geven.

Als eerste kunt u in Spanje informeren of uw diploma's gelegaliseerd en/of erkent moeten worden. Dit kunt u doen bij het "Ministerio de Educación y Cultura, Subdirección General de Títulos Convalidaciones y Homologaciones", site: www.mec.es/inf/comoinfo/titextranje/index.html (adres zie hoofdstuk 8). De aanvraag voor erkenning van uw diploma kunt u downloaden vanaf www.mec.es/inf/comoinfo/d-4-2-1-1-anexo1.htm.

In Nederland zijn er verschillende instanties en bedrijven die zich onder andere bezig houden met erkenning van diploma's. Bijvoorbeeld, de Vereniging van Landelijke Beroepsonderwijsorganen COLO, het Informatiecentrum Richtlijn Algemeen Stelsel Nuffic en de Informatie Beheer Groep IBG, afd. diplomawaardering. Voor telefoonnummers; zie hoofdstuk 7.

Het IBG kan bijvoorbeeld zorgen voor het legaliseren van diploma's. Dit houdt in dat ze worden gewaarmerkt zodat men in Spanje weet dat ze echt en erkend zijn. Daarna moet het diploma meestal naar de arrondissementsrechtbank. De rechtbank doet dan de rest van de legalisatie. Soms moet het diploma door naar het Ministerie van Buitenlandse Zaken, die het waarmerk van IBG legaliseert. In zo'n geval moet het consulaat-generaal van Spanje er ook nog aan te pas komen. De IBG zorgt ook voor gewaarmerkte kopieën om aan te geven dat de handtekeningen op de kopie echt zijn.

IBG levert ook statusverklaringen voor diploma's HBS, HAVO, LBO, MAVO, MULO EN VWO. Als u een MBO-diploma heeft dan kunt u bij de vereniging van landelijke beroepsonderwijsorganen "COLO" terecht.

Voor vertaling van diploma's kunt u terecht bij bijvoorbeeld beroepsorganisaties en vertaalbureaus. Nuffic levert ook 'Diplomabeschrijvingen'. Daarin staat (in het engels) wat het onderwijs van het betreffende diploma inhoudt. Sommige universiteiten en HBO-instellingen leveren een 'Internationaal Diploma-Supplement' dat veel uitgebreider is dan de diplomabeschrijvingen van Nuffic.

Nuffic verzorgt ook informatie over beroepserkenning binnen de Europese Unie. Daarnaast kunt u bij Nuffic uitzoeken welke titel u mag voeren en met welke buitenlands diploma's, uw diploma's te vergelijken zijn.

In Spanje kunt u voor algemene informatie over erkenning van uw diploma's terecht bij het "Ministerio de Education y Cultura (Subdirección General de títulos)".

Voor vrije beroepen zoals advocaat, architect, dierenarts, dokter, notaris en tandarts, kunt u zich ook rechtstreeks tot de Spaanse beroepsorganisaties wenden (voor adressen; zie hoofdstuk 8).

3.5 Werken in Spanje

Vanuit Nederland kunt u al veel voorbereiden en zelfs al een baan zoeken. U kunt zich uitgebreid informeren over waar u vacatures, arbeidsrechtelijke informatie en uw sociale rechten en plichten kunt vinden. Zoals u ondertussen wel gelezen heeft, verwijzen wij veel naar Internetsites, omdat Internet een schat aan informatie is. Als wij al deze informatie compleet in een boek zouden verwerken, wordt dit boekje een onhandelbaar en onoverzichtelijk stuk bagage wat u niet in uw koffer kunt meenemen. Terwijl u overal een PC met Internet kunt vinden.

Maar ook als u vanuit Spanje op zoek wilt gaan heeft u aan dit boekje een compleet naslagwerk (met verwijzingen) om u voor te bereiden en om daadwerkelijk werk te vinden.

In hoofdstuk 5 beschrijven we een aantal manieren over hoe u daadwerkelijk op zoek kunt gaan werk.

3.6 Arbeidsrecht

In Nederland kennen wij, naast alle andere wettelijke regelingen, het arbeidsrecht. In andere landen heeft men dat ook. Wetten en regels.

Als werknemer in Spanje heeft u natuurlijk rechten en plichten. Net als de werkgever. Op de site www.mtas.es (onder "empleo") kunt u (een groot deel van) die rechten en plichten vinden. Dit is de site van het Spaanse ministerie van werk en sociale zaken.

3.7 Sociale voorzieningen

Binnen de landen van de Europees Economische Ruimte (EER; zie hoofdstuk 4) heeft u geen visum of werkvergunning nodig, op een aantal uitzonderingen na. Deze landen van de EER hebben namelijk gezamenlijke afspraken en regelgeving hierover gevormd.

Maar zij hebben ook gezamenlijke afspraken en regelgeving over sociale voorzieningen. Het is namelijk belangrijk dat u ook in het buitenland verzekerd bent voor algemene sociale voorzieningen.

Dat is dan weer één van de mooie dingen van de Europese gemeenschap. Maar dan heeft elk land toch weer zijn of haar eigen regelgeving. Ook al zijn deze niet zo streng als wanneer u buiten de Europese Ruimte gaat werken.

De landen van de EER hebben een aantal standaard formulieren ontworpen waaronder de zogenaamde E-formulieren. Hiermee kunt u bijvoorbeeld regelen dat u, als het nodig is aanspraak kunt maken op een op buitenlandse werkloosheidsuitkering of pensioen.

Hoofdstuk 4

Enkele verdragen tussen de landen waarin we wonen

We kijken even naar het naar het grote geheel. Wij wonen in de Europese Unie. Als je die uitbreidt met Noorwegen en Zwitserland noemt men dit de EER. En met het verdrag van de EER hoopt men de welvaart en de concurrentiepositie van de EU- en EVA-landen (nog) beter te maken.

4.1 EU

De Europese Unie (EU) is een economische samenwerking tussen landen. Deze samenwerking is vastgelegd in een verdrag, ofwel een overeenkomst. De landen (lidstaten) die zich aangesloten bij dit verdrag zijn België, Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Verenigd Koninkrijk en Zweden. Het doel van dit verdrag is, zoals gezegd, bereiken van een economische samenwerking. Op 01 mei 2004 komen daar nog eens 10 (voormalig Oostblok-)landen bij, zijnde Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije en Tsjechië.

4.2 EVA

Naast de EU zijn er nog veel meer verdragen tussen landen. De Europese Vrijhandels Associatie (EVA) is er ook één. Dit verdrag is een overeenkomst tussen een aantal landen in Europa om handelsbarrières tussen deze landen (de lidstaten) op te heffen. De landen (lidstaten) die zich hebben aangesloten bij dit verdrag zijn Zwitserland, Noorwegen, Oostenrijk, Zweden, Verenigd Koninkrijk, Portugal. De laatste vier landen zijn sinds 1997 lid van de EU.

4.3 EER

Het laatste verdrag dat in het kader van dit boekje van belang is de Europees Economische Ruimte (EER). Dit verdrag is een overeenkomst tussen de landen van de EU en de EVA samen. Zij hebben als doel om in West-Europa een grotere markt (op allerlei gebied) tot stand te brengen. Dit gebeurt door het opheffen van belemmeringen voor het vrije verkeer van diensten, goederen, kapitaal en personen. Hiermee hoopt men de welvaart en de concurrentiepositie van de EG- en EVA-landen (nog) beter te maken.

Dat is dan weer één van de mooie dingen van de Europese gemeenschap. Maar dan heeft elk land weer zijn of haar eigen regelgeving. Ook al zijn deze niet zo streng als wanneer u buiten de Europese Ruimte gaat werken.

Als u in Spanje gaat werken dan blijft u in de EU en EER. Hier zijn de EG-verordeningen van kracht. Nog even om uw geheugen op te frissen. Deze verordeningen zijn dus van kracht in België, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Finland, Griekenland, Ierland, Italië, Liechtenstein, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Verenigd Koninkrijk, IJsland, Zweden, Zwitserland. Hoe deze regelgeving op de nieuwe Lidstaten van de EU per 01 juli 2004 wordt toegepast is nog niet bekend, maar in het kader van dit boek ook niet van belang.

Hoofdstuk 5 **Op zoek naar werk**

5.1 Verblijfskaart

Indien u langer dan 3 maanden in Spanje wilt werken en de Spaanse wet dit voorschrijft heeft u een visum of werkvergunning. De Spaanse wetgeving schrijft een verblijfsvergunning ("Tarjeta de Residencia") voor, bij een langer verblijf dan 3 maanden, dus deze moet u aanvragen (zie hoofdstuk 2.5).

Ook als u de verblijfskaart nog niet in uw bezit heeft, kunt u al aan de slag als werknemer of als zelfstandige. Dit document dient namelijk alleen ter bevestiging van uw verblijfsrecht en er zijn verder geen voorwaarden aan gesteld. Maar vraag de verblijfskaart wel aan, want u hebt hem nog wel nodig.

Herinnering: let op dat als u familie van buiten de EER meeneemt, dat deze wel een visum nodig hebben.

Daarnaast heeft u dus ook een "Numero de Identificación de Extranjero", ofwel NIE, nodig (zie hoofdstuk 2.4).

Wanneer u zich in Spanje als zelfstandige wilt gaan vestigen, moet u zich daar (meestal binnen een bepaalde termijn) aanmelden bij het plaatselijke belastingkantoor en doorgaans ook bij de Kamer van Koophandel.

5.2 Hoe vind je werk?

Om in Spanje werk te vinden beschik je over veelal dezelfde mogelijkheden als in de bijna alle andere lidstaten van de Europese Unie.

Je kunt natuurlijk zelf solliciteren bij bedrijven of instelling waar je graag wilt werken. Het blijft natuurlijk het leukste als je gaat doen waar je zin in hebt. Dat geldt overal en voor elke baan.

Als ingezetene van de EER mag u alle soorten werk doen, behalve overheidsfuncties.

5.3 Vanuit Nederland

Internet geeft de beste mogelijkheden als je vanuit Nederland begint. Op Internet kun je reageren op de vacatures op verschillende sites, maar ook op vacatures die in de Spaanse media of in Spaanse vakbladen verschijnen. De Spaanse vakbladen zijn natuurlijk veel gericht op bepaalde sectoren en bedrijven. Dit is heel makkelijk, als u weet wat voor soort werk u wilt gaan doen.

De in de hierna volgende paragraaf voor het zoeken naar werk vanuit Spanje, kunt u grotendeels ook vanuit Nederland doen.

5.4 Vanuit Spanje

Als je vanuit Spanje gaan zoeken naar werk, blijft Internet een goede mogelijkheid. In de Spaanse (lokale) media of in Spaanse vakbladen vindt je de vacatures in de regio waarin u zich bevindt.

Daarnaast heeft Spanje openbare diensten voor arbeidsvoorziening en gespecialiseerde hulp aan werkzoekenden. Het eenvoudigste is natuurlijk om gewoon binnen te lopen bij uitzendbureaus of arbeidsbureaus.

Voor tijdelijk werk kunt u contact opnemen met "Empresa de Trabajo Temporal" (ETT).

5.5 Via EURES

EURES staat voor "European Employment Services".

Om in een andere lidstaat werk te vinden, kan je zowel in Nederland als in Spanje naar het arbeidsbureau gaan. Al de openbare diensten voor arbeidsvoorziening in Europa zijn verbonden aan het EURES-netwerk. Deze openbare diensten hebben allemaal een EURES-afdeling die zich bezig houdt met internationale arbeidsbemiddeling.

Hier kunt u in Nederland dus al mee beginnen door contact op te nemen met het EURES-netwerk. Dit is een grote bron van informatie over onder andere Europa, werken, sociale zekerheden, vacatures, solliciteren en uw CV. Daarnaast geeft EURES veel algemene informatie over de arbeidsvoorwaarden in Spanje.

De site is www.eures.com of www.eures.eu.int

5.6 Via INEM

Het nationale instituut voor de werkgelegenheid in Spanje heet INEM ("Instituto Nacional de Empleo"). Dit Instituut heeft ook een netwerk. Hierop zijn alle arbeidsbureaus in Spanje aangesloten. Een arbeidsbureau heet in Spanje "OFICINA DE EMPLEO". Het INEM bemiddelt in alle sectoren van werk.

Werkgevers kunnen hun vacatures bij de arbeidsbureaus van het INEM plaatsen. Arbeidsovereenkomsten moeten zij bij hun plaatselijke arbeidsbureau van het INEM laten registreren.

Naast de vacatures en registratie van arbeidsovereenkomsten geven de arbeidsbureaus van het INEM ook informatie over beroepen, beroepskeuzen, (rechtsvormen van) zelfstandig ondernemerschap, arbeidsovereenkomsten en arbeidsvoorwaarden.

U kunt zich in Spanje dus laten inschrijven bij de dichtstbijzijnde OFICINA DE EMPLEO van het INSTITUTO NACIONAL DE EMPLEO. Zij helpen alle EER-burgers bij het zoeken naar werk.

NOOT: Tijdelijk werk hoeft in Spanje niet via het INEM aangeboden te worden.

Als werkzoekende kunt u zich inschrijven bij INEM in de provincie waarin u gaat wonen. Dit kunt u doen via www.inem.es.

5.7 Particuliere arbeidsbemiddelingbureaus en INEM

Ongeveer 10 jaar geleden werd het in Spanje mogelijk om een particulier arbeidsbureau te beginnen. Vergelijkbaar met onze uitzendbureaus, maar dan alleen voor vasten banen. Hier kunnen werkgevers hun vacatures ook plaatsen. De particuliere arbeidsbureaus werken nauw samen met het INEM. Deze maakt op haar beurt weer gebruik van de diensten van de particuliere arbeidsbureaus. Bijvoorbeeld om iemand die een werkloosheidsuitkering aanvraagt weer aan het werk te helpen.

U kunt zich dus bij de arbeidsbureaus van het INEM of bij de particuliere arbeidsbureaus inschrijven. Ook als u een uitkering wilt aanvragen, moet u zich bij een arbeidsbureau, aangesloten bij het INEM, inschrijven.

In tegenstelling tot de door de Spaanse overheid ingestelde arbeidsbureaus berekenen de particuliere arbeidsbureaus een gering bedrag voor administratieve kosten van de plaatsing van een vacature of uw oproep voor werk. Het is dus niet zo dat de werkgever een maandelijks bedrag van uw salaris aan het particuliere arbeidsbureau moet afdragen.

5.8 Via de Pers

Lees de advertentierubrieken in de landelijke dagbladen, de regionale dagbladen en de vakbladen. De 3 grootse nationale kranten verschijnen dagelijks. Dit zijn "El ABC", "El Mundo" en "El Pais". Daar staan ook personeelsadvertenties in. Op zondag hebben deze kranten speciale economische bijlagen met veel vacature-informatie. In "El ABC" heet dit "Nuevo Trabajo", in "El Mundo" heet dit "Su Dinero" en in "El Pais" heet dit "Negocios". In Spanje heb je natuurlijk ook veel regionale kranten zoals "Segunda Mano" (Madrid), "La Vanguardia" (Catalonië) en "La Gacete del Norte"(Bilbao).

5.9 Een eigen onderneming

U kunt natuurlijk ook uw eigen onderneming starten. Omdat dit niet in de doelstelling van dit boek ligt, verwijzen wij slechts naar een aantal informatiebronnen.

Bij het starten van een eigen onderneming komen er heel veel zaken om de hoek kijken zoals regelgeving en toelating door gemeenten en overheid, fiscale zaken, sociale zekerheid en werkgeverschap.

Voor informatie voor al deze zaken en meer, kunt u terecht bij het IPYME (zie hoofdstuk 8). In verschillende steden vindt u o het gemeentehuis een loket voor bedrijven "Ventanilla Unica Empressarial".

Hoofdstuk 6 Sociale rechten en plichten

Wij gaan er in dit boekje vanuit dat u dat een Spaans verblijfsadres heeft. Dan hebt u, net als alle Spanjaarden, recht op alle sociale zekerheden, waaronder uitkeringen. Natuurlijk moet u, net als alle Spanjaarden, ook aan alle voorwaarden voldoen.

Het is ook het belangrijk om te weten wat er met uw sociale verzekerings situatie gebeurt als u naar Spanje verhuist.

6.1 Uitkeringen

Ieder inwoner van Nederland is in principe verzekerd voor de Nederlandse volksverzekeringen. Deze verzekeringspremies worden gewoonlijk op het loon ingehouden en de eindafrekening volgt veelal onopgemerkt op het aanslagbiljet.

Als u uit Nederland vertrekt stopt u met het opbouwen van uw rechten op bijvoorbeeld WW en WAO. In Spanje begint u deze weer op te bouwen.

We stappen weer even over naar het de lidstaten van de EER.

De in Nederland opgebouwde rechten blijven bestaan doordat alle EU-landen de in andere EU-landen doorgebrachte perioden meerekenen voor de vaststelling van het recht op uitkeringen. Vanaf het moment dat u in Spanje gaat werken, hebt u (en uw gezin) recht op dezelfde sociale voorzieningen als de Spanjaarden. De sociale voorzieningen omvatten alle economische, fiscale, culturele en sociale voordelen, die alle inwoners van Spanje krijgen. U (en uw gezin) hebt als Europees werknemer recht op volledige integratie zonder discriminatie in het land waar u werkt. Als Spanje haar inwoners bijvoorbeeld een rentevrije lening bij de geboorte van een kind toekent, heeft u hier ook recht op. U hebt ook dezelfde rechten op het gebied van huisvesting. Doordat de sociale voorzieningen in elke lidstaat van de EER apart is vastgesteld, kunnen ze in elk land verschillen. U moet dus contact opnemen met de Spaanse nationale instanties, om informatie te krijgen over de sociale voorzieningen.

6.2 Nederlandse uitkeringen

Wonen in Spanje kan ook gevolgen hebben voor uw huidige pensioen of uitkering. Maar omdat dit boek "Werken in Spanje" heet, gaan wij niet heel diep in op pensioenen en uitkeringen, zoals AOW, Anw of de kinderbijslag. Anders hadden we wel *pensioeninspanje.nl* of *uitkeringinspanje.nl* geheten. Wij gaan er van uit dat u in Spanje gaat werken.

Als u toch van plan bent op één van deze bases naar Spanje te gaan raden wij u aan om contact op te nemen met de SVB. De SVB, ofwel Sociale Verzekeringsbank is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de AOW, Anw en de kinderbijslag. Zie www.svb.nl (afdeling vrijwillige verzekering (tel: 020-65 65 225)).

De UWV (voorheen het GAK) verzorgt de uitvoering van de sociale verzekeringen voor werknemers en werkgevers, waaronder de Werkloosheidswet (WW) en de Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO). Zie www.uwv.nl afdeling basisregistratie (tel: 050-59 98 036).

Het CWI gaat over werkloosheidsuitkeringen. Hier kunt u terecht met uw vragen als u werkloos bent en in Spanje werk gaat zoeken.

Hier volgt nog wat summiere info over Nederlandse uitkeringen in Spanje.

6.3 Nederlandse uitkeringen in Spanje

Om in Spanje uw Nederlandse uitkering te kunnen blijven ontvangen, als dit door de betreffende wetgeving is toegestaan, dient u het goede E-formulier aan te vragen. En om een Spaanse uitkering in Nederland te behouden, dient u daar het betreffende E-formulier in Spanje aan te vragen.

Bijvoorbeeld bij invaliditeit:

Als u na 1 jaar nog steeds arbeidsongeschikt bent dan heeft u op grond van de WAO wellicht recht op een uitkering. U krijgt dan een uitkering vanuit Nederland.

Bij vertrek naar Spanje zorgt u dat u in het bezit bent van een officieel opgemaakt E101-formulier. Op het E101-formulier is dan aangegeven dat de Nederlandse sociale verzekeringswetgeving op u van toepassing is. Dit betekent dat de Spaanse sociale verzekeringswetgeving geen invloed heeft op uw uitkeringsrechten. Als u niet in het bezit bent van een formulier E101, dan is de wetgeving van het werkland op u van toepassing.

In verband met het *werken* in Spanje, gaan wij niet verder op deze materie in.

We vinden het wel belangrijk om nog te noemen dat als u met een uitkering of pensioen in Spanje gaat wonen, dat dit gevolgen kan hebben voor uw wettelijke ziektekostenverzekering. Sinds 1 januari 2001 kunt u zich bij de SVB vrijwillig verzekeren voor de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). De AWBZ is géén volledige ziektekostenverzekering.

6.4 Welke sociale verzekeringen heeft Spanje?

Als u in het buitenland gaat werken, heeft dit vaak gevolgen voor uw sociale verzekeringspositie. U krijgt niet alleen te maken met een buitenlandse sociale verzekeringswetgeving, maar ook met internationale regelingen. In bepaalde gevallen blijft u verplicht verzekerd volgens de Nederlandse sociale verzekeringswetgeving. De internationale regelingen geven antwoorden op vragen als 'Waar ben ik verzekerd', 'Wat gebeurt er met mijn opgebouwde rechten?' en 'Waar moet ik mijn uitkering aanvragen?'.

Als u in Spanje gaat werken, zijn de EG-Verordeningen van toepassing. Deze EG-verordeningen regelen welke wetgeving van toepassing is bij het werken in Spanje.

Hieronder geven wij aan welke onderdelen van sociale wetgeving ook in Spanje bij wet zijn geregeld, en volgend de EG-verordeningen op u van toepassing zijn:

- Ziekte en moederschap (in Nederland Wulbz, ZW, AWBZ en ZFW)
- Arbeidsongevallen
- Beroepsziekten
- Invaliditeit (in Nederland WAO, WAZ, Wamil en Wajong)
- Gezinsbijslagen, (in Nederland AKW)
- Inkomensgarantie (in Nederland ABW)
- Lange termijn verzorging
- Nabestaanden uitkeringen (in Nederland ANW)
- Ouderdomspensioenen (in Nederland AOW)
- Overlijden
- Werkloosheid (in Nederland WW, IOAW en IOAZ)

In de verordeningen wordt verder nog een onderscheid gemaakt naar ambtenaren, gepensioneerden, gezinsleden en nabestaanden, studenten, werknemers en zelfstandigen.

Als u niet behoort tot een van de bovenstaande groepen, dan is de Verordening niet op u van toepassing.

Hoofdstuk 7. Belangrijke (e-mail) adressen

7.1 Ambassades

Ambassade (Nederland) in Spanje

Avenida Comandante Franco, 32

28016 Madrid

Tel: 0034 91 353 75 00

e-mail: nlgovmad@telefonica.net

Spaanse ambassade in Nederland

website: www.claboral.nl

7.2 ANWB

Steunpunt Barcelona

Edificios Muntadas, escalera B, planta 1,

Parque de Negocios Mas Blau,

Carrer Solsonès 2,

08820 EL PRAT DE LLOBREGAT (provincie Barcelona)

Tel.: 0034 93 50 80 303

Steunpunt Benidorm

Edificios Coblanca 26

Avenida Alfonso Puchades s/n,

03500 BENIDORM

Tel: 0034 96 58 58 926

e-mail: www.anwb.nl

7.3 Belastingdienst

Belastingdienst

Tel: 0800-0543

e-mail: www.belastingdienst.nl

7.4 Beroepsorganisaties

Advocaten

Consejo General de Abogacía Española

Calle Serano, 9

28004 Madrid

Tel: 0034 91 435 78 10

e-mail: www.cgae.es

Architecten

Consejo General de la Arquitectura Técnica de España

Paseo de la Castellana, 155

28046 Madrid

Tel: 0034 91 570 55 88

e-mail: [www.arquitectura-](http://www.arquitectura-tecnica.com)

[tecnica.com](http://www.arquitectura-tecnica.com)

Artsen

Consejo General de Colegios de Médicos en España

Calle Villanueva, 11

28001 Madrid

Tel: 0034 91 431 77 80 e-mail: www.cgcom.org

Dierenartsen

Consejo General de Colegios Veterinarios de España

Calle Villanueva, 11

28001 Madrid

Tel: 0034 91 435 35 35

e-mail: www.colvet.es

Tandartsen

Consejo General de Colegios Oficiales de Odontólogos y Estomatólogos de España

Calle Alcalá, 79, 2a Planta

28009 Madrid

Tel: 0034 91 426 44 10

e-mail: www.conseodontistas.org

Notarissen

Consejo General de Colegios de Notarios en España

Paseo del General Martínez Campos, 46/6

28010 Madrid

Tel: 0034 91 308 72 32

7.5 Consulaten

Spaans Consulaat in Nederland

Consulaat Generaal van Spanje

Frederiksplein 34

1017 XN Amsterdam,

Tel: (020) 620 38 11

website: cges_ams@euronet.nl

Het consulaat is geopend van maandag t/m vrijdag van 09.00 tot 14.00 uur; zaterdag van 09.00 tot 13.00 uur.

Het Koninkrijk der Nederlanden wordt in Spanje, naast de ambassade te Madrid, vertegenwoordigd door het Consulaat-Generaal in Barcelona 5.1.1) en door een aantal honoraire Consulaten

Consulaat Generaal

Avenida Diagonal 601 4°/D

08028 Barcelona

Tel: 0034 93 410 62 10

e-mail: nlgovbar@intercom.es

De provincies Barcelona, Gerona, Lerida, Tarragona, Zaragoza, Teruel en Huesca

Consulaat Alicante

Calle Castanos 29-1°

03001 Alicante

Tel: 0034 96 521 21 75

De provincies Alicante (met uitzondering van het gebied tussen de plaatsen Denia en Benidorm, met inbegrip van de plaatsen Javea, Calpe, Altea, La Nucia en Alfaz del Pi), Albacete en Murcia

Consulaat Almeria

Reyes Catolicos 26-4°-A

04004 Almeria

Tel: 0034 950 26 85 04

De provincie Almeria

Consulaat Benidorm

Avenida Europa 11

03500 Benidorm

Tel: 0034- 96 585 70 12

Het gebied tussen de plaatsen Denia en Benidorm, met inbegrip van de plaatsen Javea, Calpe, Altea, La Nucia en Alfaz del Pi

Consulaat Bilbao

Alameda de mazarrede 9-1°

48001 Bilbao

Tel: 0034- 94 435 45 52

De provincies Vizcaya, Alava, Guipuzcoa en Navarra

Consulaat Cadiz

Av. Ramon de Carranza 26-27-1-b

11006 Cadiz

Tel : 0034- 956 28 08 66

De provincie Cadiz, met uitzondering van de gemeenten Algeciras, Los Barrios, San Roque en La Linea de Concepcion

Consulaat Ceuta

Calle Marina Espanola 11-2^E

11701 Ceuta

Tel : 0034- 956 51 46 44

Het onder Spaanse soevereiniteit vallende gebied in Noord-afrika van Ceuta

Consulaat Ferrol

Edificio "Los Sauces", Bloque 1

15401 Ferrol

Tel: 0034- 981 35 24 97

De provincies Coruna, Lugo, Ourense en Pontevedra

Consulaat Gijon

Cabrales 20

33201 Gijon

Tel: 0034- 985 34 11 32

De provincies Asturias en Leon

Consulaat Ibiza

Via Punica 2 – B

07800 Ibiza

Tel: 0034- 971 30 04 50

De eilanden Ibiza en Formentera

Consulaat Las Palmas

Calle Leon, Castillo, 42-5

35003 Las Palmas Tel: 0034- 928 36 22 51
De provincie Las Palmas (de eilanden Gran Canaria, Fuerte Ventura en Lanzarote)

Consulaat Mahon

Calle Angel 12-1
07703 Mahon, Menorca Tel: 0034- 971 35 43 63
Het eiland Menorca

Consulaat Malaga

Avda. Carlota Alessandri, 33
29620 Torremolinos Tel : 0034- 952 38 08 88
De provincies Granada, Jaen en Malaga en het territorium Melilla

Consulaat Palma de Mallorca

Calle San Miquel, 36-6°-C
07002 Palma de Mallorca Tel : 0034- 97 172 83 64
Het eiland Mallorca

Consulaat Santa Cruz

Calle Villalba Hervas, 5-3°
38002 Santa Cruz Tel : 0034- 92 227 17 21
De provincie Santa Cruz de Tenerife (de eilanden Tenerife, La Gomera, La Palma en Hierro)

Consulaat Santander

Paseo de Pereda 27
39004 Santander Tel : 0034- 94 222 00 00
De provincies Santander, Palencia en Logrono

Consulaat Sevilla

Calle placentines, 1
41004 Sevilla Tel : 0034- 95 422 87 50
De provincies Sevilla, Cordoba, Huelva, Badajoz en Caceres

Consulaat Valencia

Gran Via Germanias 18-3°, Of. 18
46006 Valencia Tel: 0034 – 96 341 46 33
De provincies Valencia en Castellon

7.6 Dagbladen

EL ABC website: www.abc.es
El Mundo website: www.elmundo.es

7.7 Diploma erkenning

Ministerio de Education y Cultura
Subdireccion General de titulos,
Calle Alcala 36,
28017 Madrid

Tel: 0034 - 91 701 80 00

Infolijn: 0034 - 90 221 85 00 (diploma erkenning)

website: www.mec.es/inf/comoinfo/titextranj/index.html

De vereniging van landelijke beroepsonderwijsorganen
COLO

Tel: 079-35 23 000

website: www.colo.nl

Informatie Beheer Groep, afd. diplomawaardering
IBG

Tel: 050-59 98 036

website: www.ib-groep.nl

Informatiecentrum Richtlijn Algemeen Stelsel
Nuffic

Tel: 070-42 60 200

website: www.nuffic.nl

7.8 Scholing

Internaat Bouwlust

website: www.bouwlust.nl

Netherlands America Commission for Educational Exchange
NACEE

website: www.nacee.nl

Bureau onderwijsbegeleiding Buitenland
Edufax B.V.

website: www.edufax.nl

Stichting Nederlandse Onderwijs in het Buitenland
NOB

website: www.stichtingnob.nl

7.9 Verblijfsdocumenten

Comisaria General de Extranjeria y Documentation
Calle General Pardinias, 90
28006 Madrid

website: www.mir.es/extranje/extdonde.htm

7.10 Werk

Arbeidsrecht in Spanje website: www.mtas.es (onder "empleo")

EURES

Tel: 00800 4080 4080

website: www.eures.com
of www.eures.eu.int

Instituto Nacional de Empleo (INEM)

Calle Espartinas 10

28001 Madrid

Tel: 0034 91 567 89 02

website: www.inem.es

IPYME Area de Información

Paseo de Castellana, 162

28046 Madrid

Tel: 0034 90 019 00 92

website: www.ipyme.org

Ventanilla Unica Empresarial

Plaza de la Independencia, 1

28001 Madrid

Tel: 0034 90 218 11 91 website:

www.ventanillaempresarial.org

7.11 Diversen

GG&GD

website: www.gggd.amsterdam.nl (ook www.ggd.nl)

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Tel: 070-34 84 660

website: www.minbuza.nl

Posterijen

website: www.correos.es

Dirección General de Seguros (behorend tot het Ministerie van Economische Zaken)

Tel: 00 34 913 397 200

Routeplanner in Spanje

website: www.campsa.es

Sociale Verzekeringsbank, afd.vrijwillige verzekering

SVB

Tel: 020-65 65 225

website: www.svb.nl

UVW afdeling basisregistratie Tel: 050-59 98 036

website: www.uvw.nl

Ziekenhuizen in Spanje website: www.a-villena.com/hospitales.htm

Hoofdstuk 8 verzekeringen

8.1 Algemeen

Wij raden u aan om voor uw vertrek naar Spanje of vlak na aankomst, de volgende gegevens en nummers verzameld te hebben:

- eventueel het telefoonnummer en de naam van een arts die uw taal spreekt,
- het telefoonnummer van het plaatselijke gezondheidscentrum,
- een nummer voor ambulances en
- het dichtstbijzijnde ziekenhuis waar u naar toe zou willen gaan in geval van nood (afhankelijk of u bij het ziekenfonds verzekerd bent of op particuliere diensten aangewezen bent).

Als er een plaatselijk informatiebureau is voor buitenlanders in uw gebied, kunnen zij u een lijst kunnen geven van artsen die buitenlandse talen spreken. Zij hebben ook een lijst van publieke gezondheidscentra en van staats- en privé-ziekenhuizen en klinieken.

8.2 Ziektelkosten

8.2.1 Ziekenfonds

Bent u verzekerd via het ziekenfonds en blijft u minder dan drie maanden in een Spanje, dan kunt u in Spanje aanspraak maken op het Nederlandse ziekenfonds. Hiervoor moet u voor uw vertrek een E111-formulier aanvragen bij uw ziekenfonds. Met dit formulier moet u zich gaat u naar het Spaanse ziekenfonds, INSS genaamd. Het formulier dekt medische verzorging, de kosten van geneesmiddelen en ziekenhuisopname (voor zover deze in aanmerking komen voor terugbetaling).

8.2.2 De E111 voor niet-inwonenden

Nederland heeft een internationale overeenkomst over ziekteverzorging. Als u middels het ziekenfonds verzekerd bent, en u wilt één of meer korte periodes in Spanje verblijven zonder er te gaan wonen, dan kunt u het formulier E111 aanvragen.

Het formulier E111 wordt verstrekt door het Nederlandse ziekenfonds en u kunt het het beste bewaren bij uw paspoort, klaar voor noodgevallen. U moet gebruik maken van de artsen, poliklinieken en ziekenhuizen van het Spaanse ziekenfonds, INSS.

Als u naar een particuliere arts of privé-ziekenhuis gaat zult u gevraagd worden om direct te betalen. In bijna alle toeristenplaatsen zult u een gezondheidscentrum vinden. Daar zult u naar toe moeten gaan. Als u rechtstreeks naar het ziekenhuis moet gaan, moet u vragen om naar één van de ziekenhuizen van de INSS gebracht te worden. Mocht u toch naar een particulier ziekenhuis gebracht zijn, dan moet u dat binnen 24 uur melden aan de INSS. Het personeel van het ziekenhuis zal u helpen.

Het E111 formulier mag alleen in noodgevallen gebruikt kan worden en niet voor behandeling van chronische ziekten of om in Spanje een operatie te ondergaan waarvoor u in uw eigen land een lange wachttijd zou hebben. Maar als u geen medicijnen meer heeft terwijl u in Spanje bent, dan kunt u de E111 gebruiken.

Als uw E111 geldig is en u het gebruikt voor urgente behandeling, dan hoeft u niet te betalen voor artsen, verblijf in het ziekenhuis of medicijnen.

8.2.3 De E121 voor mensen die permanent verblijven.

U kunt ook via het Nederlandse ziekenfonds verzekerd blijven, als u voor een langere periode in Spanje verblijft of als u resident in Spanje wordt. U moet dan formulier E121 in tweevoud meenemen naar Spanje en die registreren bij de Spaanse gezondheidsdienst. Dit moet u doen bij het plaatselijke "Centro de Salud". Zij zullen één formulier behouden en het andere invullen en stempelen en aan u teruggeven om te bewaren.

Na enige tijd zult u een identiteitskaart ontvangen waarmee u bepaalde rechten op de Spaanse gezondheidszorg heeft. De naam van de arts die u zult moeten consulteren staat, net als het adres van het dichtstbijzijnde INSS gezondheids centrum, op deze kaart.

Als u vanuit Spanje andere landen gaat bezoeken, moet u er aan denken een E111 van uw plaatselijke gezondheidscentrum te halen om als toerist in het buitenland dekking te hebben, zelfs als u naar Nederland gaat.

8.3 Particuliere ziektekostenverzekering

Als u niet via het ziekenfonds verzekerd bent heeft u een particuliere verzekering. De meeste Nederlandse particuliere ziektekostenverzekeringen vergoeden de kosten voor medische zorg in het buitenland. Als u langer dan zes maanden in Spanje blijft, dan zal de verzekering vaak worden stopgezet en moet u zich bij een Spaanse ziektekostenverzekering verzekeren. U kunt uw verzekeringsmaatschappij vragen of zij ook medische rekeningen in Spanje zullen betalen. Als u geen of een gedeeltelijke dekking heeft in Spanje, dan zult u daar een particuliere ziekteverzekering moeten afsluiten.

Sommige Nederlanders vinden het prettiger om een particuliere verzekering te hebben als aanvulling op het Spaanse ziekenfonds, omdat zij zelf hun artsen en ziekenhuizen willen kiezen. Sommigen twijfelen ook aan de kwaliteit van het Spaanse ziekenfonds. Wat betreft dat laatste kunnen wij zeggen dat het ziekenfonds van Spanje een enorme verbetering heeft ondergaan en een hoge standaard heeft. Het in de rij staan en lange wachttijden zijn uiteraard niet te voorkomen, ook niet in Spanje.

Er worden meerdere particuliere of buitenlandse verzekeringen aangeboden in Spanje. U hoeft alleen maar in de publicaties in buitenlandse talen te kijken om de adressen van de vertegenwoordigers te vinden. U kunt ook andere buitenlanders, die al lang in Spanje wonen naar hun ervaringen vragen.

De belangrijkste verzekeraars in Spanje zijn Adeslas, Asisa, La Estrella, Previa, Sanitas en Winterthur.

Alle verzekeringsmaatschappijen hebben een "Defensor del Asegurado". Dit is een soort ombudsman voor verzekerden. Hier kunt u met al uw klachten terecht als u vindt dat de maatschappij u niet goed heeft behandeld. Als dat niet werkt, kunt u een klacht indienen bij de Dirección General de Seguros, welke tot het Spaanse Ministerie van Economische Zaken behoort.

8.4 Buitenlanddekking

Een andere mogelijkheid is een Nederlandse ziektekostenverzekering afsluiten met buitenlanddekking. Dit wordt door verschillende verzekeringsmaatschappijen aangeboden. Controleer altijd welke kosten worden vergoed, bijvoorbeeld de kosten van eventueel vervoer naar Nederland en hoe hoog uw eigen risico is.

8.5 Reisverzekeringen

Er zijn drie soorten reisverzekeringen. De annuleringsverzekering, de medische verzekering en de bagageverzekering.

8.6 Een annuleringsverzekering

Een annuleringsverzekering is belangrijk idee als u een vakantie lang van te voren boekt. Er bestaat natuurlijk altijd een kans dat er iets tussen komt. De twee andere type verzekeringen zijn voor de meeste mensen niet van belang. Die zitten meestal in de prijs van een reis inbegrepen. Maar vergeet nooit om voor vertrek eventuele lopende verzekeringen te controleren.

8.7 De medische verzekering

Een bestaande ziektekostenverzekering zou in principe alle kosten vergoeden, mocht u ziek worden tijdens de vakantie. Maar als u in het buitenland ziek wordt, komen hier meestal extra kosten bij kijken. Bijvoorbeeld als u moet worden opgenomen in een ziekenhuis. Dan wordt er altijd geprobeerd om u zo spoedig mogelijk terug naar Nederland te laten gaan. De situatie waarin de patiënt verkeert moet dit natuurlijk wel toelaten. Het kan voorkomen dat u zelf eerst de kosten moet betalen. Dit krijgt u dan later terug, nadat al het papierwerk is ingevuld.

Voor een persoon die niet aangesloten is bij het ziekenfonds in zijn land en die voor één of meer kortere periodes per jaar in zijn eigendom verblijft, kan een reis- verzekering voldoende zijn. Sommigen denken voldoende verzekerd te zijn door hun reisverzekering of door een verzekering uitgegeven door een kredietkaarten-maatschappij of een andere particuliere maatschappij. Wij raden iedereen aan er de tijd voor te nemen om de kleine lettertjes van zo'n "alles inbegrepen" dekking te bestuderen. Het zou anders duur kunnen uitkomen als u een ernstig ongeluk zou krijgen of zo ernstig ziek zou worden dat u niet vervoerd kan worden.

Als u er van overtuigd bent dat de goedkope verzekering u en uw familie de bescherming geeft die u nodig heeft, dan is dit een goede oplossing. Maar zorgt u ervoor zeker te weten dat de verzekering niet verloopt (bij voorbeeld als u langer blijft dan u gedekt bent, of als uw kredietkaart verloopt). Zorgt u ervoor dat u voor de behandeling en de medicijnen die u in Spanje krijgt kunt betalen, zodat u later de rekeningen kunt voorleggen als u terugkeert in uw eigen land.

Maar als u in Spanje een eigendom koopt en hier permanent of voor meerdere kortere periodes gedurende het jaar als niet-resident verblijft, dan moet u overwegen of u voldoende gedekt bent voor ziektekosten.

8.8 De bagageverzekering

Natuurlijk neemt u op vakantie extra waardevolle spullen mee, zoals een foto- of videocamera. Deze zaken kunt u op vakantie extra verzekeren tegen verlies of diefstal.

Hoofdstuk 9 Vervoer.

9.1 Met de auto

Voor informatie over wetgeving, tolprijzen en nieuwe wegen kunt u kijken op www.dgt.es
De Spaanse routeplanner op internet is www.guiacampsa.com

9.1.1 Bijzondere verkeersregels

Natuurlijk gelden dezelfde verkeersregels als in Nederland. Maar we lichten even wat bijzondere regels toe. Als bijvoorbeeld een bril heeft, dient u een tweede (reserve) bril op sterkte, in de aanwezig te hebben.

In de bebouwde kom geldt voor alle verkeer een snelheid van 50 km/uur, voor bromfietsen 40 km/uur. Op een provinciale weg (2 rijstroken) mag u 100 km/u. Op de snelweg mag u 120 km/u met een auto of motor. Op alle overige wegen mag u 90 km/u. Met een caravan mag u allen maar 20 km langzamer dan de hierboven genoemde snelheden.

Alle verkeer van rechts heeft voorrang, uitgezonderd op voorrangswegen.

Als er vóór een kruising een bord met gele driehoek met rode rand met de woorden "ceda el paso" is geplaatst, betekent dit 'voorrang verlenen'.

Mobiel bellen mag alleen met en carkit. Een headset is dus ook verboden.

U mag uw auto nooit door een particulier laten slepen. Dit mag alleen een bergingsbedrijf.

Radardetectoren zijn verboden.

Op bergwegen is het verplicht om bij onoverzichtelijke bocht te toeteren (!!).

Op verkeersovertredingen staan hoge boetes en een boete moet u gelijk aan de agent betalen.

9.2 Met de trein

De nationale Spaanse spoorwegen heet RENFE (tel: 00 34 902 24 02 02 of www.renfe.es. De Spaanse hoge snelheidslijn heet AVE (tel: 0034 91 506 63 29 en internationale reizen 0034 902 24 34 02). Op alle grote treinstations vindt u een afdeling Klantenservice (Servicio al Cliente) van RENFE.

Daarnaast zijn er ook regionale spoorwegen. De internet sites hiervan zijn voor Noordwest-Spanje www.feve.es, voor Baskenland www.euskotren.es, voor Catalonië www.fgc.es en voor Catalonië www.fgv.es,

9.3 Met de bus

Omdat niet alle plaatsen een treinverbinding hebben heeft Spanje en uitgebreid busnetwerk. Ook hier noemen wij er een paar regio's met de bijbehorende internet sites.

A

Alicante / Murcia:

www.costazul.net

Andalusië / Portugal:

www.agobe.es

Andalusië, Catalonië, Midden-Spanje en Baskenland:

www.continental-auto.es

WerkeninSpanje.nl

Alles op het gebied van wonen, werken en reizen

Andorra:

www.andorrabybus.com

B

Barcelona-Costa Brava:

www.sarfa.es

Baskenland:

www.euskotren.es

Burgos - Logroño

www.autosotoyalonso.es

C

Cantabrië:

www.autobusesgarcia.es

Castellón

www.infocastellon.com

Catalonië en Aragón en Navarra (Pyreneeën):

www.alosa.es

Catalonië:

www.sagales.com

G

Galicië:

www.castromil.com

Van Galicië naar Catalonië en van Irun Irun naar Catalonië:

www.vibasa.es

Galicië, Castilla y León, Extremadura, Andalusië:

www.dainco.es

Girona:

www.teisa-bus.com

Granada-Jaén:

www.maestra-autedia.com

Gran Canaria:

www.salcai.es

H

Huelva en Ayamonte:

www.secorbus.es

Huelva, Sevilla, Cádiz, Badajoz en Zuid-Portugal:

www.damas-sa.es

I

Ibiza:

www.ibizabus.com

Irun en Andalusië:

www.eurobus-sa.com

L

La Rioja, Burgos, Navarra, Zaragoza en Soria

www.autobusesjimenez.com

M

Madrid Pinto / Getafe / Aranjuez / Ciudad Real, Toledo

Cuenca, Abacete, Ciudad Real Guadalajara,

Ciudad Real, Córdoba, Fuente del Arco, Azuaga, Valencia

Castellón, Barcelona, Guadix en Almeria:

www.aisa-grupo.com

Madrid, Soria, Navarra en San Sebastian:

www.condasa.com

Madrid-Salamanca:

www.auto-res.net

Van Madrid naar Costa del Sol, van Madrid naar Malaga en

Van Madrid naar Algeciras:

www.daibus.es

Van Madrid naar Andujar en Córdoba, van Madrid naar

Jerez, Cádiz en S. Fernando, van Madrid naar Sevilla,

Midden-Spanje:

www.lasepulvedana.es

N

Navarra:

www.lamontanesa.com

Noord-West Spanje en Barcelona-Andalusië:

www.alsa.es

Noord-Spanje naar Valencia en Murcia:

www.bilmanbus.es

S

Sevilla:

www.linesur.com

Sevilla, Zaragoza en Madrid (o.a. Chinchon)

www.samar.es/frcercanias.htm

Soria – Zaragoza:

www.therpasa.es

T

Tenerife:

www.titsa.com

Z

Zaragoza

www.automovileszaragoza.com en

www.agredasa.com

Voor internationale reizen per bus kunt u kijken op www.eurolines.es

9.4 Met het vliegtuig

De Spaanse luchtvaartmaatschappij heet Iberia. Het adres van Iberia in Nederland is Havenmeesterweg 321, 1118 CE Schiphol(tel.: 0900 202 11 64, fax: (00 34) 91 746 16 53). U kunt ze per e-mail bereiken op eurores6@iberia.com of www.iberia.nl

Alle transportmogelijkheden vanaf uw vliegveld naar de dichtstbijzijnde stad vindt u op de internetpagina www.aena.es. (Deze pagina is nog in ontwikkeling dus nog niet alle vliegvelden worden vermeld.)

Hoofdstuk 10 **Het huren van een woning**

Spanje heeft een nationale wet van huren, Ley de Arrendamientos Urbanos, nummer 29 van 1994, maar er bestaan ook wetten over huren die uitgevaardigd zijn door de regering van autonome gebieden.

Voor huur die voor 1 januari 1995 van start ging zijn er speciale regels.

We vermelden alleen datgene vermelden wat wij belangrijk achten voor een buitenlandse huurder of eigenaar.

10.1 Het huren van een huis

De wet maakt een verschil tussen het huren van een huis en andere vormen van huren. Een huis is normaal gesproken uw eigen woonadres. Een andere vorm van verhuren kan bijvoorbeeld het verhuren van een garage, een ruimte voor zakelijke activiteiten of culturele doeleinden, of de zogenaamde "verhuur aan toeristen voor kortere periodes" zijn. Indien er bij het huis een garage aanwezig is en deze wordt in het contract vermeld, dan behoort ook de garage tot het huis.

De normen voor het verhuren van een huis zijn veranderd sinds de nieuwe wet van 1 januari 1995. In de nieuwe wet staan een paar overgangsmaatregelen voor de huur van huizen die reeds onder de vorige wetgeving aangegaan is en de nieuwe regels die in de toekomst zullen worden toegepast.

Voor u eigenaar is het belangrijk te weten dat een huurcontract voor een woonhuis dat slechts voor één jaar geldig is, kan verlengd worden tot 5 jaar. Deze verlenging is niet van toepassing op de verhuur aan toeristen, daar de duur van de huurperiode uitgedrukt wordt in dagen, weken of maanden. Deze huurders nemen geen meubilair of huisraad mee en hebben hun vaste woonplaats ergens anders.

De enige uitzondering op deze wet is de verhuur van 'luxe huizen', die meer dan 300 m² oppervlak hebben of een jaarlijkse huuropbrengst hebben boven een vastgestelde grens. Voor deze huur zijn de bepalingen van het contract beslissend en alleen indien er geen contract bestaat, zal de wet van toepassing zijn.

10.2 De verlenging tot 5 jaar

Indien er een kortere periode overeengekomen is voor het huren van een huis, maar de huurder wil deze verlengen, heeft hij daar het recht toe. Indien hij het huis verlaat, zoals overeengekomen, dan moet hij de eigenaar schriftelijk 30 dagen voordat de overeengekomen huurperiode eindigt, op de hoogte stellen. De 5 jaar beginnen vanaf de eerste dag dat de huurder het huis betreft.

De eigenaar kan de automatische verlenging weigeren, indien hij het huis zelf nodig heeft om permanent te bewonen en als dit duidelijk aangegeven staat in het huurcontract. Dit betreft uitsluitend de eigenaar zelf en natuurlijk niet zijn familie, tenzij die met hem samenleeft. Zelfs als de 5 jaar voorbij zijn moet de eigenaar schriftelijk aan de huurder mededelen dat het contract beëindigd wordt. Zoniet, dan kan de huurder nog een jaar blijven en dat kan zo doorgaan tot 3 jaar.

Wanneer de huurder wil vertrekken voordat de in het contract overeengekomen huurperiode beëindigd is, moet hij dit aan de eigenaar mededelen en een gedeelte betalen van de huur die nog te betalen is tot het eind van de overeengekomen huurperiode, indien dit in het contract opgenomen is. Indien de huurder vertrekt en ophoudt met betalen kan de eigenaar een vordering tegen hem indienen wegens de berokkende schade.

In het geval de huur verlengd wordt, kan de huurprijs aangepast worden overeenkomstig met de inflatie index, die jaarlijks door de regering gepubliceerd wordt. De eigenaar kan alleen de huur verhogen indien hij de huurder op de juiste manier op de hoogte gesteld heeft van de verhoging.

10.3 Het huurcontract

Het is noodzakelijk dat u een degelijk huurcontract opmaakt wanneer u huurt, zelfs al zegt de Spaanse wet dat mondelinge afspraken ook bindend zijn. Dat zulke mondelinge afspraken bestaan, bewijst de aanwezigheid van de huurder die in het huis woont en de betalingsbewijzen.

Ook belangrijk te weten is dat alle clausules die in het contract staan en tegen deze wet ingaan, automatisch nietig en dus niet van kracht zijn. Dus is het van geen enkele waarde als de eigenaar in het contract bepaalt dat de huurder afstand doet van het recht het contract automatisch te verlengen.

De Stichting heeft enkele correcte voorbeelden van huurcontracten voor huizen en ook van huurcontracten voor toeristen. U kunt deze voorbeelden gebruiken of een advocaat vragen u te helpen. Zo'n contract hoeft niet bij een notaris ondertekend te worden, echter wel als u dit contract wilt laten registreren in het eigendomsregister. In sommige autonome gebieden zijn er speciale registers voor langdurige huurcontracten.

De huurprijs kan vrij door de eigenaar en de huurder overeengekomen worden. Het is normaal dat er een garantievoorschot betaald wordt. De wet heeft vastgesteld dat dit voorschot gelijk is aan één maand huur. In sommige autonome gebieden is de eigenaar verplicht dit voorschot in bewaring te geven op een speciaal hiervoor bestemd administratiekantoor, samen met het contract. De huur dient bij vooruitbetaling voldaan te worden tijdens de eerste 7 kalenderdagen van elke maand, op de manier zoals beide partijen overeengekomen zijn.

10.4 Verhuur aan toeristen

Het verhuren aan toeristen is duidelijk niet hetzelfde als de verhuur van een permanent woonadres en valt niet onder de wetsbepalingen hierboven vermeld. In de plaats daarvan hebben verschillende autonome gebieden speciale wetten ontworpen voor het verhuren aan toeristen. Wij raden u aan in het betreffende autonome gebied waar u uw eigendom heeft of waar u een huis of appartement wilt huren, uit te zoeken welke normen van toepassing zijn, om er zeker van te zijn dat deze nageleefd worden.

Als voorbeeld nemen we de wet op verhuren aan toeristen in het Valenciaanse autonome gebied nummer 30 van 1993.

Volgens deze wet moeten alle eigenaren die appartementen of huizen aan toeristen verhuren geregistreerd zijn bij de Dirección General de Turismo van de Valenciaanse regering of bij één van hun kantoren. In deze wet worden bepaalde eisen gesteld op het gebied van kwaliteit en accommodatie die door autoriteiten van het toerisme gecontroleerd zullen worden.

Ook moeten de kantoren die zich met het verhuren van deze toeristen accommodaties bezighouden, hun activiteiten en het te huur aangeboden aangeven. Een eigenaar die meer dan vijf (5) eenheden te huur aanbiedt wordt als commercieel agent beschouwd en moet zijn activiteit ook aangeven.

Indien een eigenaar zijn huis of appartement via een verhuurfirma verhuurt, is het de verplichting van de verhuurfirma en niet van de eigenaar, om het eigendom voor verhuurdoeleinden te registreren.

10.5 Huurbelasting voor de eigenaar

Wanneer de verhuurder een huurcontract opmaakt voor een huis dat de vaste woonplaats zal zijn van de huurder en de verhuurder wil het contract laten registreren, moet hij eerst de zogeheten "Impuesto de Transmisiones Patrimoniales (I.T.P.)" betalen.

Ten eerste berekent hij de totale huur over de gehele huurperiode die het contract aangeeft en hij betaalt dan belasting, overeenkomstig de vastgestelde tabellen, aan het belastingkantoor. Voor de verhuur van een appartement verhuurt voor een jaar voor 300,- Euro per maand, betaalt hij aan belasting slechts 15,- Euro. Let er op dat dit niet voor uw kosten komt. Deze kosten zijn voor de verhuurder, tenzij u samen anders overeenkomt.

Maar behalve I.T.P. moet de eigenaar ook huurinkomsten aangeven op zijn jaarlijkse inkomstenbelastingbiljet (Renta) en valt hij onder de wettelijke verplichting om regelmatige belastingbetalingen aan de belastingdienst (Hacienda) te doen, afhankelijk van de manier van verhuren.

10.6 Inschrijven bij instanties

Als u een huurovereenkomst heeft kunt u zich met een kopie van de overeenkomst, in gaan schrijven bij de gemeente waar u het huis huurt. Daarna kunt u zich bij het provinciale belastingkantoor inschrijven.

10.7 Water

In sommige gebouwen, zoals appartementen, zijn er geen individuele watermeters, u zult dan uw aandeel van de waterrekening krijgen van de administrateur van de vereniging van eigenaren. Deze houdt voor alle eigenaren van de appartementen bij wie welk deel van de gezamenlijke kosten, zoals water en opstalverzekering, moet betalen. Een vereniging van eigenaren is bij een appartementencomplex altijd aanwezig.

Andere woningen hebben meestal een individuele watermeter. Zoek uit waar de watermeter zich bevindt en zorg er voor dat u een sleutel krijgt als deze zich in een afgesloten ruimte bevindt.

Met een individuele watermeter moet u dan ook een contract afsluiten met het waterleidingbedrijf. Soms organiseert de verhuurder een contract voor water op uw naam. Vraag dit bij uw verhuurder na informeer of zij dat doen. Als dat niet zo is, ga dan naar het kantoor van het waterleidingbedrijf en neem een kopie van uw (geregistreerde) huurovereenkomst mee, net als uw inschrijving bij de gemeente en/of belastingdienst. Soms vraagt men ook naar de laatste betalingsbewijzen op naam van de vorige huurder of de eigenaar en uw identificatie documenten.

Soms raadt de verhuurder u aan gewoon door te gaan met betalen in zijn naam, of de naam van de vorige huurder. Doe dit niet omdat u niet weet of er nog rekeningen open staan. Bovendien wordt dan alle correspondentie over problemen en onbetaalde rekeningen naar een ander adres gestuurd of raakt het gewoon kwijt.

De beste manier om uw waterrekening te betalen, vooral voor niet-residenten, is met een automatische afschrijving van de bank waar u een rekening heeft geopend. U geeft het waterleidingbedrijf opdracht uw rekeningen naar de bank te sturen, die het bedrag dan van uw bankrekening afschrijven. U geeft uw bank een kopie van het contract van het waterleidingbedrijf en u vult een formulier in waarbij u hen machtigt de rekeningen te betalen.

U zult ingewikkelde contracten moeten tekenen in een taal die u niet beheerst. De contracten voor gas, licht, water en telefoon zijn allemaal nauwkeurig onderzocht door de Spaanse consumenten organisaties en meestal goedgekeurd door de regering. U kunt dus rustig tekenen, al begrijpt u het niet, maar probeer toch op de hoogte te komen van hun inhoud. De rekeningen zult u echter wel moeten controleren en begrijpen.

10.7.1 De waterrekening

Afhankelijk van de waterleidingsmaatschappij, verschilt het formulier van de rekening, maar de volgende gegevens komt u er zeker in tegen;

De gegevens van het waterbedrijf in de gemeente waar u woont, de gemeente waar u woont, de periode met de voorlaatste en laatste stand van de watermeter en het totale verbruik.

Daarnaast betaald u een vast bedrag, het zogenaamde vast recht, het te betalen bedrag, vaak berekend met tarieven die hoger worden naar gelang er meer geconsumeerd wordt, de meterhuur, 6% I.V.A. (dit is de Spaanse B.T.W.).

Als laatste vindt u het nummer en datum van de rekening evenals uw referentienummer, naam en adres.

De waterrekening kan ook een "Canon" hebben om de constructie van een waterzuiveringssysteem te financieren in uw gebied.

10.8 Elektriciteit

Tot op heden is er slechts één elektriciteitsmaatschappij per gebied in Spanje. Met een kopie van uw inschrijving bij de gemeente en/of inschrijving bij de belastingdienst, uw (geregistreerde) huurovereenkomst, uw identificatie papieren en het laatste betalingsbewijs van de vorige huurder of eigenaar gaat u naar het dichtstbijzijnde kantoor. Soms regelt de verhuurder dit voor u.

Iedere woning heeft zijn eigen elektriciteitsmeter. Normaal gesproken kunt u de meter aflezen door een raampje. Mocht dat niet het geval zijn, dan heeft u het recht op een sleutel om het gebruik te kunnen controleren.

Gaat u vooral niet door met het betalen van de elektriciteit op naam van de vorige huurder of eigenaar. Dat kan u veel geld gaan kosten. Aan de andere kant is het zo dat als u een oude woning heeft, de elektriciteitsmaatschappij het recht heeft de installatie te inspecteren en zij een nieuwe installatie kunnen eisen voordat u een nieuw contract krijgt.

Het kan zijn dat het elektriciteitsbedrijf u vraagt om de gegevens over veranderingen in een bestaand contract, telefonisch door te geven. Het contract komt dan op uw naam te staan. U moet goed overleggen hoeveel capaciteit u nodig heeft en misschien moet u het contract aanpassen. Voor bijvoorbeeld een normale vakantiewoning zal 3,3 kilowatt (kW) voldoende zijn.

De beste betalingswijze is alweer een automatische afschrijving bij uw bank. Zorg ervoor dat er genoeg geld op uw rekening staat voor al uw betalingen, om te voorkomen dat u afgesloten wordt en zult moeten wachten op een nieuwe aansluiting waarvoor u bovendien zult moeten betalen.

10.8.1 De elektriciteitsrekening

Ook de elektriciteitsbedrijven geven meer gedetailleerde informatie dan vroeger. Er zijn enige verschillen, afhankelijk van de elektriciteitsmaatschappij, maar de belangrijkste begrippen zullen we noemen.

De elektra wordt betaald naar tariefgroep. Bijna alle buitenlanders vallen in tariefgroep 2.0 voor huishoudelijk gebruik tot 15 kW. Tariefgroep 3.0 is voor gebruik van meer dan 15 kW en wordt meestal gebruikt door industrie en handel. Op de rekening kan het tarief gespecificeerd zijn als "Potencia contratada".

De verbruikte kilowatturen worden vermenigvuldigd met de kosten van het gekozen tarief. Daarnaast betaald u elektriciteitsbelasting. Deze belasting is 4,864% over vast recht en verbruik. U moet ook betalen voor de meterhuur. Dit bedrag is afhankelijk van uw elektriciteitsbedrijf.

Over het totaal van deze bedragen betaald u I.V.A., ofwel B.T.W. Het tarief voor elektra is 16%. Deze belasting betaald u dus ook over de elektriciteitsbelasting! Iets wat in Nederland niet kan; belasting over een belasting betalen.

“Importe total” is wat u in het totaal moet betalen.

10.9 Butaangas

In bijna alle toeristische gebieden is Repsol het bedrijf dat de oranje flessen met butagas levert om te koken en voor verwarming van het huis en van water.

U hoeft er niet raar van staan te kijken als u in de warmere gebieden geen centrale verwarming in uw huurhuis aantreft. Omdat de temperatuur in de winter bijna nooit zo laag komt als in Nederland, volstaat men soms met een elektrisch kacheltje voor de “koudere” dagen.

Repsol heeft kantoren in alle grotere gemeenten en het adres is te vinden in het telefoonboek. Sommige verhuurders zullen voor u het contract willen (helpen) regelen.

Vraag aan uw verhuurder, of aan het gasbedrijf, het instructieboek voor het installeren en het gebruik van gas. Wees voorzichtig met het installeren van gas.

Laat eventueel het gasbedrijf komen om de installaties te controleren voordat u het nieuwe contract op uw naam laat zetten.

U betaalt voor de gasflessen die u nodig heeft, of aan de chauffeur van de vrachtwagen die de 25 kilo flessen brengt, of u gaat naar het plaatselijke depot om er één op te halen.

Het is belangrijk de rubberslang die naar de fles gaat regelmatig te laten controleren (De “houdbaarheidsdatum” staat op de slang).

En voor alle zekerheid; laat niet zo maar een “inspecteur” toe die bij u kom aankloppen, vooral buiten de normale werkuren. Neem altijd contact op met uw gasdistributeur voordat u een inspecteur binnen laat.

10.10 Telefoon

Neem het bestaande telefooncontract en nummer ook niet zomaar niet over. Hiervoor heeft u gelezen waarom, want dat kan betekenen dat u ook de schulden overneemt. Het is gemakkelijk een nieuwe telefoonaansluiting te krijgen, u zult slechts een paar dagen hoeven te wachten op een vaste telefoonaansluiting.

Net als in Nederland kunt u een mobiele telefoon direct meenemen. In tegenstelling tot een paar jaar geleden zijn er nu meerdere telefoonbedrijven in Spanje, zodat u kunt kiezen. FIPE vergelijkt zo nu en dan hun veranderende tarieven.

De telefoonkantoren bevinden zich meestal in de grotere steden, maar u kunt tegenwoordig telefonisch opdracht geven aan het telefoonbedrijf..

Uw telefoonrekening kunt u wederom, net als water, elektra en gas, via uw bankrekening betalen.

Met telefoonnummer 1004 kunt u een vaste telefoonaansluiting aanvragen, een adreswijzigingen doorgeven, opdracht geven om andere diensten te verkrijgen en informatie verkrijgen over betalingen en speciale tarieven.

Op nummer 1003 kunt u de telefoonnummers vragen van andere abonnees. Als u informatie wilt hebben over een nummer buiten Spanje, kunt u 025 bellen.

Nummer 1002 is voor technische hulp. Als u problemen heeft met de lijn die u van telefónica heeft gehoord, met een onderhoudscontract, dan is de technische hulp gratis.

10.10.1 belangrijke telefoonnummers

Op de eerste bladzijden van de telefoongids zult u onder "Emergencias" een aantal belangrijke telefoonnummers vinden van de politie, de brandweer, de bescherming burgerbevolking, het Rode Kruis en ambulances.

"Otros servicios de interés" is een lijst met de nummers van de waterleidingbedrijven, de kantoren van het elektriciteitsbedrijf, de postdienst, de Spaanse spoorwegen, taxi's, vliegvelden en "Assistencia en carretera" ofwel de Spaanse versie van de ANWB.

Alle Spaanse mobiele telefoons beginnen met een 6 en als u naar het buitenland belt, moet u eerst 00 en dan het land nummer bellen. Vanuit Nederland belt u eerst 0034, zonder de eerste 0 van het netnummer.

Alle gesprekken worden gespecificeerd, zodat u uw rekening kunt controleren.
Contracten en rekeningen van diensten

10.10.2 De telefoonrekening

Telefónica zendt u tweemaandelijks rekeningen. Bovenaan treft u de datum en het referentienummer van de rekening aan, uw naam, adres, telefoonnummer en of de rekening aan de bank aangeboden moet worden.

Onder "Servicios contratados" treft u het vast recht en de kosten van alle gesprekken die u gevoerd heeft tijdens de periode.

“Detalle de llamadas automáticas” geeft u de details over de verschillende gesprekken, A geeft het nummer dat opgeroepen werd, B welk soort gesprek (lokaal, provinciaal, nationaal of internationaal), C de provincie of het land waarnaar gebeld werd, D en E de datum en het uur van het gesprek, F de tijdsduur van het gesprek, G de tijdsperiode waarin het gesprek gevoerd werd en H de kosten van elk gesprek.

Hoofdstuk 11 Officiële feestdagen

11.1 Nationale feestdagen

De officiële feestdagen in Spanje zijn:

01 januari	: Nieuwjaarsdag ("Año Nuevo")
06 januari	: Driekoningen ("Epifanía del Señor")
19 maart	: San José
4 tot 11 april	: Heilige Week (Semana Santa)
08 april	: Witte Donderdag ("Jueves Santo")
09 april	: Goede Vrijdag ("Viernes Santo")
11 april	: Pasen ("Pascua")
01 mei	: Dag van de Arbeid ("Fiesta del Trabajo")
30 mei	: Pinksteren ("Pentecostés")
9 ^e donderdag na Pasen	: Sacramentsdag ("Corpus Christi")
15 augustus	: Maria Hemelvaart ("Asunción de la Virgen")
12 oktober	: Nationale Feestdag ("Fiesta Nacional de España" of "Día de la Hispanidad")
01 november	: Allerheiligen ("Todos los Santos")
06 december	: Dag van de Grondwet ("Día de la Constitución Española")
08 december	: Maria Onbevleete Ontvangenis ("Inmaculada Concepción")
25 december	: Kerstdag ("Navidad")

11.2 Regionale feesten

Spanjaarden zijn daarnaast ook erg gesteld op hun regionale feestdagen. In elke regio en plaats heeft men haar eigen feesten, naast de nationale feestdagen. Bijvoorbeeld op 25 april viert men in Mora (Toledo) het feest van de olijf. Het carnaval wordt per regio en plaats weer korter of langer gevierd. Het is dus te veel om ze allemaal op te noemen.

Hoofdstuk 12

Stel dat je terug wilt (of moet) naar Nederland

Hier willen we graag we kort over zijn, want het is voor u de bedoeling dat u naar Spanje toe gaat.

Afhankelijk van uw (financiële) situatie, kunt u natuurlijk altijd terug naar Nederland.

12.1 Omgekeerde volgorde

Als u inmiddels de Spaanse nationaliteit heeft aangenomen, kunt u het hele proces in omgekeerde volgorde toepassen. Als u nog gewoon de Nederlandse nationaliteit heeft, is het nog makkelijker. Uiteraard dient u wel uw financiële zaken in Spanje goed af te handelen. Denk hierbij natuurlijk vooral aan de Spaanse belastingdienst en verzekeringen.

12.2 Huisvesting

Huisvesting is dan wederom het belangrijkste. Bij de woningcorporaties heeft u altijd voorrang op een woning omdat u uit het buitenland komt. Dit geldt ook voor woonvergunningen bij het kopen van een huis. U krijgt altijd een woonvergunning als u uit het buitenland komt.

12.3 Inkomen

Indien u geen eigen vermogen en/of inkomsten heeft, heeft u recht op bijstand. Om zo snel als mogelijk weer aan het werk te komen kunt u zich gewoon in laten schrijven bij de uitzendbureaus en reageren op advertenties in de kranten of op Internet.

12.4 Uitkeringen

Wanneer u binnen drie maanden terugkeert naar het land dat uw werkloosheidsuitkering betaalt, zult u uw werkloosheidsuitkering in dat land blijven ontvangen.

Wanneer u naar uw land van herkomst terugkeert nadat u in een ander land heeft gewerkt, bent u weer verzekerd overeenkomstig de wetgeving in uw land van herkomst. U bouwt in het andere land geen rechten meer op en begint weer sociale zekerheidsrechten in uw land van herkomst op te bouwen. U verliest niet de rechten die u eerder heeft opgebouwd, aangezien elk EU-land de in andere EU-landen doorgebrachte perioden meerekent voor de vaststelling van het recht op uitkeringen.

Dit is vooral van belang voor pensioenrechten. Wanneer u de pensioengerechtigde leeftijd bereikt, zal ieder land waar u ten minste een jaar was verzekerd, u een ouderdomspensioen uitbetalen: wanneer u bijvoorbeeld in drie landen heeft gewerkt, zult u bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd drie afzonderlijke ouderdomspensioenen ontvangen.

Ieder pensioen wordt berekend aan de hand van uw verzekeringsgeschiedenis in dat land. Als u daar gedurende lange tijd was verzekerd, zult u een groot gedeelte van het volledige pensioen krijgen, maar wanneer u daar voor een betrekkelijk korte tijd was verzekerd, krijgt u een kleiner deel.

Hoofdstuk 13 Handige Links.

Voor informatie over verschillende onderwerpen hebben wij voor u al een aantal handige links verzameld.

Spaans leren in Spanje

<http://www.spaanscursus.nl>

Werken in een Callcenter in Spanje

<http://www.rvh nijmegen.nl>

